

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

Наталія ВІННІКОВА

«17» вересня 2022 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ**

для аспірантів

спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація
освітнього рівня третього (освітньо-наукового)
освітньо-наукової програми «Образотворче та декоративне мистецтво»

Київ – 2022

Розробники:

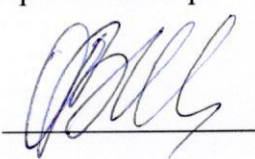
Школьна Ольга Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва;

Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри образотворчого мистецтва

Викладач: Коновалова Ольга Володимирівна, кандидат
мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від № 2 від «17» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва (Ольга ШКОЛЬНА)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми
«Образотворче та декоративне мистецтво»

17.08.2022 р.

Гарант освітньої (освітньо-наукової) програми (Ольга ШКОЛЬНА)

Робочу програму перевірено

17.08.2022 р.

Завідувач аспірантури, докторантури (Ілона ТРИГУБ)

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ТА КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ		
Вид дисципліни	Вибіркова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Рік навчання	3	3
Семестр	5	5
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	24	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	88	104
Форма семестрового контролю	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців щодо здійснення мистецтвознавчих досліджень. Курс передбачає здобуття аспірантом професійно орієнтованої підготовки, специфічних умінь і знань, а також певного досвіду їх практичного застосування у відповідній галузі професійної діяльності.

Завдання навчальної дисципліни відповідно до програмних (загальних і фахових) компетентностей полягають у формуванні здатностей:

- критично мислити, використовувати набутий особистісно-професійний досвід для вирішення наукових і фахових завдань; до аналізу міждисциплінарних явищ й процесів;
- критично аналізувати, оцінки сучасних наукових суджень, здатність генерувати оригінальні теоретичні конструкції, гіпотези та дослідницькі питання;
- обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності;
- критично оцінювати власні результати в контексті сучасних наукових досліджень у сфері теорії та історії мистецтва, культури й гуманітарного знання, здатність аргументовано викладати та захищати позицію у науковій дискусії;
- використовувати набуті знання під час підготовки дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-наукової програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 2	Уміння орієнтуватися в сучасній методології науки; здатність до застосування методів наукового пізнання; методологічно та технологічно грамотно здійснювати наукове дослідження, інтерпретувати його результати; висвітлювати, ефективно поширювати знання щодо наукових досліджень та інновацій
	ЗК 3	Здатність до критичного аналізу, оцінки сучасних наукових суджень, здатність генерувати оригінальні теоретичні конструкції, гіпотези та дослідницькі питання; здатність обирати та застосовувати методи дослідження, що відповідають предмету й завданням дослідження; здатність здійснювати комплексні дослідження, у тому числі – міждисциплінарні, на базі цілісного системного наукового світогляду
	ЗК 5	Здатність за допомогою інформаційних технологій аналізувати, відбирати, обробляти необхідну інформацію
	ЗК 9	Здатність будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, знання закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, уміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок; здатність досліджувати комунікацію культур за допомогою мистецтва
Фахові компетентності (ФК)	ФК 1	Здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці; вміння самостійно здійснювати науково-дослідницьку діяльність у галузі мистецтвознавства
	ФК 2	Здатність до самостійної дослідницької діяльності у галузі теорії та історії образотворчого мистецтва у всіх його видах – живописі (станкова, монументальна, декоративна), графіці (вільна та друкована), скульптурі (кругла, рельєф, дрібна пластика), жанрах і техніках; декоративно-прикладного мистецтва у різних його видах (ювелірне мистецтво, вишивка, батик, гобелен, кераміка, писанкарство, розпис тощо)
	ФК 3	Здатність здійснювати критичний аналіз на основі роботи з мистецькими творами, історичними джерелами в музейних колекціях і фондах архівів та бібліотек; здатність критично оцінювати власні результати в контексті сучасних наукових досліджень у сфері теорії та історії мистецтва, культури й гуманітарного знання, здатність аргументовано викладати та захищати позицію у науковій дискусії

	ФК 4	Здатність вирішувати питання сфери образотворчого та декоративного мистецтва на усіх етапах і складових процесу наукового дослідження
	ФК 5	Володіння професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, здатність до осмислення основних категорій мистецтва в аспекті філософської парадигми.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант виявляє здатність:

- володіти знаннями правових основ регулювання охорони й збереження культурної спадщини;
- виявляти розуміння щодо різновидів культурних цінностей, їх експертизи, переміщення, повернення, реституції згідно нормативно-правових актів України.
- володіти знаннями про державну політику різних країн щодо збереження культурних цінностей з огляду на міжнародне право та вимоги Представництва ООН з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО);
- виявляти розуміння щодо світової практики охорони, збереження і популяризації культурних цінностей;
- володіти принципами аналізу, синтезу, співставлення, порівняння мистецьких явищ і процесів для вирішення науково-дослідницьких завдань.

Програмні результати навчання:

Значення програмного результату
Володіння знаннями про класифікацію видів мистецтва, специфіку образотворчого мистецтва як однієї з форм відображення дійсності, характерні особливості художньо-образної мови його різних видів та жанрів, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
Уміння вибудовувати ієрархію мистецтвознавчих понять за рівнями їх узагальнення, визначати міждисциплінарний характер науково-мистецтвознавчих проблем, їх взаємозв'язки та взаємозалежності.
Уміння знайти необхідну інформацію з інформаційних джерел відповідно до проблеми дослідження, застосовуючи іноземну мову.
Уміння визначати значення образотворчого мистецтва у формуванні та розвитку естетичного та художнього смаку, в розумінні творів мистецтва всіх видів і жанрів.
Здатність до компаративного аналізу мистецьких явищ і процесів у контексті вітчизняних та зарубіжних наукових розвідок.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Саморстійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
ЗМ 1. Поняття культурних цінностей і культурної спадщини. Правова основа охорони й збереження культурної спадщини.							
Тема 1. Термінологічний апарат дисципліни	8		2				6
Тема 2.. Нормативно-правова і законодавча база в галузі культурних цінностей і культурної спадщини	10		2				8
Тема 3. Класифікація об'єктів культурної спадщини	8		2				6
Модульний контроль	2						
Тема 4. Інструкція з обліку та зберігання культурних цінностей у практиці Музейного фонду України та державних контролюючих органів	10		2				8
Тема 5. Закон України «Про музеї та музейну справу». Основні терміни та їх визначення.	10		2				8
Модульний контроль	2						
Разом	52		10				38
ЗМ 2. Різновиди культурних цінностей, їх експертиза, облік, переміщення, повернення, реституція							
Тема 6. Законодавчі акти й інституційна діяльність у галузі регулювання переміщення, повернення, реституції культурних цінностей	10		2				8
Тема 7. Право війни. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту, перший і другий протоколи до неї та їх імплементація у національне законодавство.	8		2				6
Тема 8. Питання переміщення культурних цінностей через державний кордон України в умовах колонізації та окупації, а також деколонізації та деокупації окремих територій	10		2				8
Тема 9. Атрибуція і експертиза як змістовне поле мистецтвознавства	10		2				8
Модульний контроль	2						
Тема 10. Нематеріальна культурна спадщина. Національний перелік і перелік ЮНЕСКО	8		2				6
Тема 11. Архітектурні та археологічні пам'ятки, що охороняються законом України	8		2				6
Тема 12. Роди, види, жанри, стилі мистецтва та специфіка мистецтвознавчого аналізу культурних цінностей	10		2				8

<i>Модульний контроль</i>	2					
<i>Разом</i>	68		14			50
<i>Всього</i>	120		24			88

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
ЗМ 1. Поняття культурних цінностей і культурної спадщини. Правова основа охорони й збереження культурної спадщини.							
Тема 1. Термінологічний апарат дисципліни	10		2				8
Тема 2.. Нормативно-правова і законодавча база в галузі культурних цінностей і культурної спадщини	10						10
Тема 3. Класифікація об'єктів культурної спадщини	10		2				8
Тема 4. Інструкція з обліку та зберігання культурних цінностей у практиці Музейного фонду України та державних контролюючих органів	10		2				8
Тема 5. Закон України «Про музеї та музейну справу». Основні терміни та їх визначення.	10						10
Модульний контроль							
Разом	50		6				44
ЗМ 2. Різновиди культурних цінностей, їх експертиза, облік, переміщення, повернення, реституція							
Тема 6. Законодавчі акти й інституційна діяльність у галузі регулювання переміщення, повернення, реституції культурних цінностей	10		2				8
Тема 7. Право війни. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту, перший і другий протоколи до неї та їх імплементація у національне законодавство.	10		2				8
Тема 8. Питання переміщення культурних цінностей через державний кордон України в умовах колонізації та окупації, а також деколонізації та деокупації окремих територій	10		2				8
Тема 9. Атрибуція і експертиза як змістовне поле мистецтвознавства	10		2				8
Тема 10. Нематеріальна культурна спадщина. Національний перелік і перелік ЮНЕСКО	10						10
Тема 11. Архітектурні та археологічні пам'ятки, що охороняються законом України	10		2				8

Тема 12. Роди, види, жанри, стилі мистецтва та специфіка мистецтвознавчого аналізу культурних цінностей	10						10
Модульний контроль							
Разом	70		10				60
ЗАГАЛОМ	120		16				104

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Поняття культурних цінностей і культурної спадщини. Правова основа охорони й збереження культурної спадщини»

Тема 1. Термінологічний апарат дисципліни

Семінар 1. Мета, завдання і структура дисципліни. Визначення термінів у законодавчому полі.

Культурна спадщина – сукупність успадкованих людством від попередніх поколінь **об'єктів культурної спадщини** (див. Закон України Про охорону... <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>).

Об'єкт культурної спадщини – визначне місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними рухомі предмети, а також території чи водні об'єкти (об'єкти підводної культурної та археологічної спадщини), інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність (див. Закон України Про охорону... <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>).

Охорона культурної спадщини – система правових, організаційних, фінансових, матеріально-технічних, містобудівних, інформаційних та інших заходів з обліку (виявлення, наукове вивчення, класифікація, державна реєстрація), запобігання руйнуванню або заподіяння шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, ремонту, реабілітації, пристосування та музеєфікації об'єктів культурної спадщини (див. Закон України Про охорону... <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>).

Культурні цінності – об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України (повний список див. Закон України Про вивезення... <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14#Text>). Загалом об'єкти мобільного характеру.

Мистецькі цінності – твори мистецтва з набором властивостей, якостей, унікальних особливостей, що вказує на його універсальну соціокультурну значимість. Критерії мистецької цінності, зокрема, унікальність, гармонійна єдність художньої форми і змісту.

Історичні цінності – музейні предмети з археологічних польових досліджень – фрагменти/уламки артефактів, які не несуть художньої й культурної цінності.

Херитологія (синонім – музеєзнавство) – (heritologia) (від англ. cultural heritage, культурна спадщина). На думку низки музеологів, термін «херитологія», більш концептуально відображає націленість дисципліни на вивчення культурної спадщини людства. Вперше термін «херитологія» був впроваджений хорватським музеологом Томіславом Шолой (хорв. Tomislav Šola) у 1982 році.

Музеєзнавство, музеологія – наукова, історико-культурологічна дисципліна, об'єктом дослідження якої є музейна справа (музейництво). Вивчає історію, теорію (загальну, документування, тезаврування, комунікації), музейне джерелознавство, музейну педагогіку, наукову методику, техніку та організацію роботи (науковофондової, експозиційної, культуросвітньої) музеїв різних типів і профілів, зміст і засади музейного будівництва (музейну політику й законодавство, організацію та управління, інфраструктуру, підготовку і перепідготовку кадрів, розвиток науки М., охорону позамузейних пам'яток).

У другій пол. XX ст. на ґрунті узагальнення історичного досвіду та практики музейної справи формується **теорія музеєзнавства**, поновлюється предмет його дослідження. Це «музейництво» – сфера успадкування історико-культурних цінностей, специфічно організований процес, у якому основою формування духовності є предметні результати людської діяльності (**артефакти**) та об'єкти природи (**екофакти**).

Музейництво є **трирівневою системою**, що складається з таких супідрядних підсистем: 1) предмет музейного значення – **музейний предмет**; 2) домuzeйні форми збереження та використання предметів музейного значення – музей; 3) музейне будівництво. <https://histua.com/slovník/m/muzejeznavstvo-muzeologie>

Музейний предмет – культурна цінність, якість або особливі ознаки якої роблять необхідним для суспільства її збереження, вивчення та публічне представлення (див. Закон України Про музеї... <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>).

Всесвітня спадщина. Список ЮНЕСКО (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_729#Text). Розбіжності у термінології законодавства України і ЮНЕСКО. Визначення культурної спадщини у Конвенції ООН про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини від 1972 р. (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text)

Основні поняття теми: Закон України Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей (редакція від 13.02.2020), Закон України Про музеї та музейну справу 1995 р. (Редакція від 25.09.2020), культурна спадщина, національне культурне надбання, об'єкт культурної спадщини, культурні цінності, мистецькі цінності, історичні цінності, херитологія,

музеологія, музеєзнавство, музейний предмет, нематеріальна культурна спадщина, ЮНЕСКО, ЮНІДРУА.

План семінарського заняття:

1. Ознайомитись із передмовою, змістом, структурою і головними положеннями Закону України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000.

2. Пояснити визначення термінів «культурна спадщина», «об'єкт культурної спадщини», «культурні цінності», «національне культурне надбання», «музейний предмет», «нематеріальна культурна спадщина», «херитологія», «музеологія», «музеєзнавство».

Література основна: 2, 18.

Література додаткова: 2.

Тема 2. Нормативно-правова і законодавча база в галузі культурних цінностей і культурної спадщини

Семінар 2. Верховенство права.

Конституція України – основний державний документ

Міністерство культури та інформаційної політики України
<https://mkip.gov.ua/>

Указ Президента України – це нормативно-правовий акт Голови держави України, який видається з найважливіших питань, віднесених до його компетенції.

Розпорядження Президента України – нормативний акт (розпорядження) президента України, який має індивідуальний організаційний характер.

Офіс Президента України (ОПУ) (у 1991–2005 та 2010–2019 рр. Адміністрація Президента України (АПУ), у 2005–2010 рр. Секретаріат Президента України (СПУ)), неофіційно відомий як Банкова – постійний неконституційний орган, утворений Президентом України для забезпечення повноцінного здійснення його конституційних повноважень.

Постанова Кабінету Міністрів України – нормативно-правовий акт Уряду України – Кабінету Міністрів. Згідно зі статтею 117 Конституції України, Кабінет Міністрів України в межах своєї компетенції видає постанови і розпорядження, які є обов'язковими до виконання. Акти Кабінету Міністрів України підписує Прем'єр-міністр України.

Імплементация 1. Здійснення, виконання державою міжнародних правових норм. // Фактичне здійснення міжнародних зобов'язань на внутрішньодержавному рівні шляхом трансформації міжнародно-правових норм у національні закони та підзаконні акти // Процес транспонування актів законодавства Європейського Союзу, включаючи створення порядку та процедур їх впровадження (імплементация в вузькому сенсі); цей процес також включає тлумачення, практику застосування, забезпечення дотримання та виконання норм права, які відповідають європейському

праву, органами державної влади (імплементация в широкому сенсі). 2. Введення результатів референдумів у конституцію держави.

Основні поняття теми: нормативно-правова база, законодавча база, Конституція України, Адміністрація Президента, Указ Президента України, Офіс Президента України, Постанова Кабінету міністрів України, імплементация.

План семінарського заняття:

1. Ознайомитись із основними складовими діяльності Міністерства культури та інформаційної політики України а також рубриками Культурна спадщина, Мистецтво на офіційному сайті.
2. Визначити поняття «імплементация» та навести приклади.

Література основна: 1, 5, 17.

Література додаткова: 2.

Тема 3. Класифікація об'єктів культурної спадщини

Семінар 3.

1. За типами об'єкти культурної спадщини поділяються на:

Споруди (витвори) – твори архітектури та інженерного мистецтва, твори монументальної скульптури та монументального малярства, археологічні об'єкти, печери з наявними свідченнями життєдіяльності людини, будівлі або приміщення в них, що зберегли автентичні свідчення про визначні історичні події, життя та діяльність відомих осіб;

Комплекси (ансамблі) – топографічно визначені сукупності окремих або поєднаних між собою об'єктів культурної спадщини;

Визначні місця – зони або ландшафти, природно-антропогенні витвори, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

2. За видами об'єкти культурної спадщини поділяються на:

Археологічні – рештки життєдіяльності людини (нерухомі об'єкти культурної спадщини: городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, їх залишки чи руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, а також пов'язані з ними рухомі предмети), що містяться під землею поверхнею та під водою і є невідтворюваним джерелом інформації про зародження і розвиток цивілізації;

Історичні – будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, місця масових поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, місця бойових дій, місця загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, у тому числі із залишками бойової техніки, озброєння, амуніції тощо,

визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів;

Об'єкти монументального мистецтва – твори образотворчого мистецтва: як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями);

Об'єкти архітектури – окремі будівлі, архітектурні споруди, що повністю або частково збереглися в автентичному стані і характеризуються відзнаками певної культури, епохи, певних стилів, традицій, будівельних технологій або є творами відомих авторів;

Об'єкти містобудування – історично сформовані центри населених місць, вулиці, квартали, площі, комплекси (ансамблі) із збереженою планувальною і просторовою структурою та історичною забудовою, у тому числі поєднаною з ландшафтом, залишки давнього розпланування та забудови, що є носіями певних містобудівних ідей;

Об'єкти садово-паркового мистецтва – поєднання паркового будівництва з природними або створеними людиною ландшафтами;

Ландшафтні – природні території, які мають історичну цінність;

Об'єкти науки і техніки – унікальні промислові, виробничі, науково-виробничі, інженерні, інженерно-транспортні, видобувні об'єкти, що визначають рівень розвитку науки і техніки певної епохи, певних наукових напрямів або промислових галузей. (Закон України «Про охорону культурної спадщини» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>)

Основні поняття теми: типи об'єктів культурної спадщини, види об'єктів культурної спадщини.

План семінарського заняття:

1. Ознайомитись із Статтею 2. Класифікація об'єктів культурної спадщини Закону України «Про охорону культурної спадщини».
2. Підготувати визначення типів і об'єктів культурної спадщини з прикладами.

Література основна: 2, 5, 8, 17.

Література додаткова: 1, 2.

Тема 4. Інструкція з обліку та зберігання культурних цінностей у практиці Музейного фонду України та державних контролюючих органів

Семінар 4. Закон України Про музеї та музейну справу 1995 р. (Редакція від 25.09.2020) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> регулює суспільні відносини у сфері музейної справи, визначає правові, економічні, соціальні засади створення і діяльності музеїв України та особливості наукового формування, вивчення, обліку, зберігання, охорони і використання Музейного фонду України, його правовий статус.

Цей Закон поширюється на всі види музеїв та заповідників у частині їх музеєфікації, а також обліку, зберігання та використання, охорони, консервації, реставрації музейних предметів, музейних колекцій та предметів музейного значення.

Музеєфікація – сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини до стану, придатного для екскурсійного відвідування;

Консервація – здійснення комплексу організаційних, науково обґрунтованих заходів щодо забезпечення захисту музейних предметів та предметів музейного значення від подальших руйнувань, збереження їх автентичності з мінімальним втручанням у їх існуючий вигляд;

Реставрація – здійснення комплексу науково обґрунтованих заходів щодо зміцнення фізичного стану та поліпшення зовнішнього вигляду, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів музейних предметів та предметів музейного значення із забезпеченням збереження їх автентичності.

Предмети музейного значення – культурна цінність, особливі ознаки якої є підставою для внесення її до Музейного фонду України та набуття статусу музейного предмета з метою збереження, вивчення і публічного представлення.

Облік музейних предметів та предметів музейного значення. Музейні предмети та предмети музейного значення, які зберігаються в музеях незалежно від форм власності та підпорядкування, а також предмети музейного значення, які зберігаються на підприємствах, в установах, організаціях державної та комунальної форми власності, підлягають обліку в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Основні поняття теми: музеєфікація, консервація, реставрація, предмети музейного значення, музейний фонд.

План семінарського заняття:

1. Закони України «Про музеї та музейну справу» в розрізі тлумачення термінології.

Література основна: 2,4,5.

Література додаткова: 1,2.

Тема 5. Закон України «Про музеї та музейну справу».

Музейний фонд України

Семінар 5. Закон України Про музеї та музейну справу 1995 р. (Редакція від 25.09.2020) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> регулює суспільні відносини у сфері музейної справи, визначає правові, економічні, соціальні засади створення і діяльності музеїв України та особливості наукового формування, вивчення, обліку, зберігання, охорони і використання Музейного фонду України, його правовий статус.

Музейний фонд України є національним багатством, невід'ємною складовою культурної спадщини України, що охороняється законом. Музейні предмети Музейного фонду України є культурними цінностями, що постійно зберігаються на території України та за її межами або згідно з міжнародними договорами підлягають поверненню в Україну.

Музейний фонд України є національним багатством, невід'ємною складовою культурної спадщини України, що охороняється законом.

Музейні предмети Музейного фонду України є культурними цінностями, що постійно зберігаються на території України та за її межами або згідно з міжнародними договорами підлягають поверненню в Україну.

Основні поняття теми: музейний фонд, музейні предмети.

План семінарського заняття:

1. Закони України «Про музеї та музейну справу». Стаття 16. Музейні предмети Музейного фонду України у складі Державного реєстру національного культурного надбання.

Література основна: 2, 4,5.

Література додаткова: 1,2,3.

ЗМ 2. Різновиди культурних цінностей, їх експертиза, облік, переміщення, повернення, реституція

Тема 6. Законодавчі акти й інституційна діяльність у галузі регулювання переміщення, повернення, реституції культурних цінностей

Семінар 6. Нормативно-правові акти, що регулюють проведення експертизи пам'яток в Україні. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (1999). «Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей» (2003). Визначення основних понять: державна експертиза, об'єкти і суб'єкти експертизи, експерт, мистецтвознавець. Типологія експертизи: за видами (попередня, первинна, повторна, контрольна наукова, науково-технічна), ступенем складності (проста і складна).

Інституції, що регулюють дозволи на переміщення культурних цінностей через державний кордон. Історія і сучасність: Держслужба з питань контролю переміщення КЦ через державний кордон; Міністерство культури і спорту, Міністерство культури та інформаційної політики України.

Нормативно-правова база:

- Міжнародна конвенція «Про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності» від 14 листопада 1970 року;
- Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей № 1068-XIV від 21 вересня 1999 року;

- Інструкція про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України, затверджена наказом Міністерства культури і мистецтва України № 258 від 22 квітня 2002 року;

Основні поняття теми: нормативно-правові акти.

План семінарського заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Ознайомитися з Міжнародною конвенцією «Про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності» від 14 листопада 1970 року

Література основна: 3, 4.

Література додаткова: 1,2.

Тема 7. Право війни. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту, перший і другий протоколи до неї та їх імплементація у національне законодавство.

Семінар 7. Гаазька конвенція – міжнародно-правовий документ, прийнятий на міжнародній конференції, що відбулася в м.Гаазі (Нідерланди) 21.IV–14.V 1954 за участю 56 держав, у т. ч. України. Станом на 1997 р. її підписали понад 80 держав. Гааз. Конвенція – перша міжнар. угода універсального характеру, в якій об'єднано правові норми, що передбачають охорону культурної спадщини у світовому масштабі. Прийняття цього документа стало важливим кроком у розвитку міжнародного права, усвідомленні необхідності збереження культур, цінностей в умовах, коли вдосконалюється військова техніка, нарощуються її кількісні параметри, коли з'явилася і нагромаджується ядерна зброя, що створює глобальну загрозу руйнування і знищення.

Конвенція дає визначення об'єкта міжнародної охорони. Це культурні цінності, рухомі або нерухомі, незалежно від походження і власника, що мають велике значення для культурної спадщини кожного народу, а саме: пам'ятки арх-ри, історії та мист-ва, релігійні чи світські, археологічні пам'ятки, рукописи, архіви, колекції, музеї, бібліотеки тощо, а також центри, де зосереджені вказані цінності.

В 1999 році було прийнято Другий Протокол до Конвенції 1954 року, який доповнив і значно конкретизував цілу низку положень конвенції та попереднього протоколу до неї. Поміж іншого Протоколом додатково наголошується на зобов'язаннях країни-окупанта чужої території щодо заборони вивезення культурних цінностей: «Сторона, яка частково чи повністю окупує територію іншої сторони, зобов'язана забороняти і попереджати по відношенню до окупованої території будь-яке незаконне вивезення, інше переміщення чи передання права власності культурними цінностями». (Розділ II, ст. 9, п.1 «а»).

Конвенція встановила двоколірний (синьо-білий) розпізнавальний знак для позначення культурних цінностей, що перебувають під захистом. Знак «блакитного щита», передбачених для захисту культурних цінностей згідно зі статтями 16 і 17 Конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року, не може бути застосований без спеціального дозволу компетентних органів.

Питання захисту культурних цінностей у разі збройного конфлікту в Україні регулюють:

- IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї: Положення про закони і звичаї війни на суходолі від 18 жовтня 1907 року (Гаазька конвенція 1907 року, дата набрання чинності якої для України 24.08.1991);
- Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14 травня 1954 року (Гаазька конвенція 1954 року);
- Виконавчий регламент Конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту (прийнятий одночасно з Гаазькою конвенцією 1954 року);
- Протокол про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту (прийнятий одночасно з Гаазькою конвенцією 1954 року);
- Другий протокол 1999 р. до Гаазької конвенції 1954 року про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту ;

Основні поняття теми: Конвенція, збройний конфлікт, імплементація.

План семінарського заняття:

1. Проаналізувати зміст першого і другого протоколів до Конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту.

Література основна: 5, 8, 10.

Тема 8. Питання переміщення культурних цінностей через державний кордон України в умовах колонізації та окупації, а також деколонізації та деокупації окремих територій

Семінар 8. 14 квітня 2014 р. Верховна рада України ухвалила Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». В тому числі, своїм змістом закон заторкує і питання захисту культурної спадщини («Стаття 5. Захист прав і свобод людини і громадянина, культурної спадщини на тимчасово окупованій території»). Зокрема, в п. 7 даної статті зазначається: «Відповідальність за охорону культурної спадщини на тимчасово окупованій території покладається на Російську Федерацію, як на державу, що здійснює окупацію, відповідно до норм і принципів міжнародного права». Така норма закону за своєю суттю відповідає тим міжнародно-правовим нормам, які врегульовують зобов'язання держав щодо захисту культурних цінностей, зокрема і об'єктів культурної спадщини, в умовах війн та збройних конфліктів та на окупованих територіях.

Загальні положення, які є підставою в тому числі для захисту і культурних цінностей, містить Женевська конвенція від 12 серпня 1949 року «Про захист цивільного населення під час війни». Зокрема, забороняються пограбування, а також репресалії осіб, що перебувають під захистом та їхнього майна (ст. 33). На окупованій території забороняється будь-яке знищення рухомого і нерухомого майна, що є індивідуальною чи колективною власністю.

Конвенція ЮНЕСКО про заходи, спрямовані на заборону і запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності від 14 листопада 1970 р. чітко і однозначно визначає: «Вважаються також незаконними примусові вивезення і передача права власності на культурні цінності, які є прямим чи опосередкованим результатом окупації країни іноземною державою» (ст. 11). Таким чином, цим положенням зафіксовано, що культурні цінності, вилучені та переміщені з територій країн, які зазнали окупації, беззаперечно вважаються незаконно вивезеними культурними цінностями. Відповідно, вони мають підлягати поверненню до держави, звідки їх було вивезено.

В 1999 році було прийнято Другий Протокол до Конвенції 1954 року, який доповнив і значно конкретизував цілу низку положень конвенції та попереднього протоколу до неї. Поміж іншого Протоколом додатково наголошується на зобов'язаннях країни-окупанта чужої території щодо заборони вивезення культурних цінностей: «Сторона, яка частково чи повністю окупує територію іншої сторони, зобов'язана забороняти і попереджати по відношенню до окупованої території будь-яке незаконне вивезення, інше переміщення чи передання права власності культурними цінностями». (Розділ II, ст. 9, п.1 «а»).

Основні поняття теми: переміщення культурних цінностей, колонізація, окупація.

План семінарського заняття:

1. Проаналізувати Загальні положення Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (Редакція від 13.02.2020).

Література основна: 3,5,8,10.

Тема 9. Атрибуція і експертиза як змістовне поле мистецтвознавства

Семінар 9. Зміст поняття «атрибуція». Мета атрибуції. Особливості атрибуції різних джерел. Форми описів музейних предметів. Схема атрибуції: основні параметри. *Атрибуція* (лат. *attributio* – приписування) – вид наукової діяльності з оцінки пам'яток культури у музеях, наукових інститутах, яка пов'язана з визначенням достовірності, аутентичності художнього твору, його автора, місця і часу створення і здійснюється вона вузьким спеціалістом у даному виді мистецтва. Тобто основна діяльність

спеціаліста під час атрибуції спрямована на розкриття та оцінку вищезазначених ознак, для підтвердження характеристик, які їм приписують.

Суть поняття «експертиза». Значення експертної діяльності у сфері культурно-історичних цінностей. Мета проведення експертизи. Основні завдання наукової експертизи. Визначення рівня значимості культурно-історичної цінності. Встановлення авторства чи місця виготовлення пам'ятки. Ідентифікація представлених предметів. Фальсифікація культурних та історичних цінностей – основний чинник, що ускладнює роботу експерта. Мистецтвознавча експертиза. «Атрибуція» та «експертиза»: співвідношення понять.

Законодавчі акти:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення» № 1343 від 26 серпня 2003 року;

- Наказ Міністерства культури України № 267 від 31 березня 2017 року «Про затвердження Переліку державних установ, закладів культури, інших організацій, яким надається право проведення державної експертизи культурних цінностей»;

- Наказ Міністерства культури України Про затвердження Методичних рекомендацій з проведення державної експертизи культурних цінностей від 15 листопада 2019 року № 877.

Департамент культури виконавчого органу Київської міської Ради (КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ). Відділ державної експертизи культурних цінностей <https://dk.kyivcity.gov.ua/content/viddil-derzhavnoi-ekspertyzy-kulturnyh-cinnostey.html>

Основні поняття теми: атрибуція, мистецтвознавча експертиза, музейна експертиза.

План семінарського заняття:

1. Підготувати аналіз законодавчих актів, що регулюють порядок проведення державної експертизи

Література основна: 4, 5, 9, 14, 17.

Література додаткова: 1, 2.

Тема 10. Нематеріальна культурна спадщина.

Національний перелік і перелік ЮНЕСКО

Семінар 10. Нематеріальна культурна спадщина (англ. Intangible Cultural Heritage) – концепція, запропонована в 1990-х роках як аналог Світової спадщини ЮНЕСКО, що приділяє основну увагу матеріальній культурі. У 2001 році ЮНЕСКО провела опитування серед держав і неурядових організацій, з метою вироблення засад конвенції. У 2003 році була прийнята Конвенція із захисту нематеріальної культурної спадщини. Україна приєдналася до цієї Конвенції у 2008 році.

У Конвенції вказані конкретні прояви нематеріальної культурної спадщини в декількох областях:

- усні традиції та форми вираження, в тому числі мова як носій нематеріальної культурної спадщини;
- виконавські мистецтва, у тому числі акторська гра, музика, спів, танці та інше;
- звичаї, обряди, свята;
- знання та звичаї, що відносяться до природи і всесвіту;
- знання та навички, пов'язані з традиційними ремеслами.

Репрезентативний список ЮНЕСКО нематеріальної культурної спадщини людства. На кінець 2019 року до списку включено 549 елементів нематеріальної культурної спадщини 127 країн.

Елементи української нематеріальної культурної спадщини, внесені до репрезентативного списку ЮНЕСКО:

У 2013 році – Петриківський декоративний живопис як феномен української орнаментальної народної творчості;

у 2016 році – Козацькі пісні Дніпропетровщини увійшли до списку Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО, що потребує термінової охорони;

у 2019 році – Традиція косівської розписної кераміки;

у 2021 році – Орнек, кримськотатарський орнамент та знання про нього.

у 2022 році – Український борщ увійшов до списку Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО, що потребує термінової охорони.

Нематеріальна культурна спадщина України – українська національна складова загальної концепції нематеріальної культурної спадщини, запропонованої в 1990-х роках як аналог Світової спадщини ЮНЕСКО, що приділяє основну увагу матеріальній культурі.

Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини України. Станом на лютий 2021 Національний перелік нематеріальної культурної спадщини України налічує 26 елементів.

Основні поняття теми: нематеріальна культурна спадщина, Репрезентативний список ЮНЕСКО, Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини України.

План семінарського заняття:

1. Проаналізувати Репрезентативний список ЮНЕСКО.

Література основна: 3, 4,16,17.

Література додаткова: 1,2.

**Тема 11. Архітектурні та археологічні пам'ятки,
що охороняються законом України.**

Семінар 11. На державному обліку в Україні перебуває 152 тис. пам'яток культурно-історичної спадщини, з яких 56 тис. – пам'ятки історії, 7 тис. – пам'ятки монументального мистецтва, близько 15 тис. – пам'ятки містобудування та архітектури. Нерухомі святині зберігаються просто неба, інші пам'ятки історії, матеріальної та духовної культури нації – у музеях України.

Перелік пам'яток культурної спадщини національного значення, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України <https://mkip.gov.ua/content/perelik-pamyatok-kulturnoi-spadshchini-nacionalnogo-znachennya.html> У переліку, зокрема, у м. Києві:

1. Замкова гора – Андріївський узвіз IX–XIII століття, VII–XX століття Андріївський узвіз пам'ятка містобудування 260060-Н Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2012 № 929

2. Будинок, у якому жив письменник М. П. Булгаков кінець XIX – початок XX століття Андріївський узвіз, 13 пам'ятка історії 260002-Н Постанова Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928

3. Андріївська церква 1747-1762 Андріївський узвіз, 23 пам'ятка історії. Архітектури, монументального мистецтва 26071-Н Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2017 № 659

Основні поняття теми: реєстр пам'яток місцевого значення, реєстр пам'яток національного значення.

План семінарського заняття:

I. Обговорення теоретичних питань.

1. Ознайомитись із переліком пам'яток певної області України (за вибором здобувача)

II. Перевірка виконання самостійної роботи аспірантів.

Література основна: 3, 4, 8, 16, 17.

Література додаткова: 1, 2.

Тема 12. Роди, види, жанри, стилі мистецтва та специфіка мистецтвознавчого аналізу культурних цінностей

Семінар 12. Аналіз твору мистецтва: принципи, етапи, типологія підходів. Основні вимоги до опису видатних пам'яток образотворчого мистецтва. Опис, аналіз, інтерпретація, оцінка як складові елементи методу. «Розуміння» як основна операція мислення, його ключова роль в інтерпретації твору. Послідовність і основні прийоми наукового дослідження (вибір теми, виявлення проблематики, збір матеріалу, складання плану, апарат дослідження).

Акт творчості (естетичний предмет) і акт сприйняття (естетичний акт). Осмислення творчого процесу. Задум та його творче втілення. Твір мистецтва в авторській інтерпретації, у сприйнятті сучасників і нащадків. Проблема елітарного і масового мистецтва.

Провідні види аналізу творів мистецтва: формально-стильовий аналіз (опис і аналіз пам'ятників мистецтва), іконографічний (системи варіантів зображення), іконологічний (світоглядні настанови, зв'язок з іншими гуманітарними дисциплінами). Узагальнена схема аналізу класичних творів: історія створення; вид; жанр; художня техніка; сюжет; образи; композиція; колорит; стиль; напрямок; проблематика; майстерність художника.

Критерії аналізу твору новітнього мистецтва (мистецтва, що осмислює сучасність): відчуття форми (завершеність, легкість); технічна майстерність; впізнавана авторська ідентичність; інформаційна насиченість; атракціонність; критичність; сміливість; біографічність.

Основні поняття теми: мистецтвознавчий аналіз, род, вид, жанр, іконологія, іконографія.

План семінарського заняття:

1. Підготувати мистецтвознавчий аналіз твору мистецтва (за вибором здобувача).

Література основна: 16,17.

Література додаткова: 1,2.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма навчання)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	ЗМ 1		ЗМ 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування семінарських занять	1	5	5	7	7
Робота на семінарському занятті	10	5	50	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	7	35
Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50
Разом		-	130	-	162

Максимальна кількість балів:	292
Розрахунок коефіцієнта:	$292 : 100 = 2,92$

**Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів
(заочна форма навчання)**

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	ЗМ 1		ЗМ 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	Не передбачено навчальним планом			
Відвідування семінарських занять	1	3	3	5	5
Робота на семінарському занятті	10	3	30	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	7	35
Разом		-	58	-	90
Максимальна кількість балів:		148			
Розрахунок коефіцієнта:		$148 : 100 = 1,48$			

6.2. Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль І. Поняття культурних цінностей і культурної спадщини. Правова основа охорони й збереження культурної спадщини

Тема 1. Термінологічний апарат дисципліни

1. Ознайомитись із Законом України «Про охорону культурної спадщини» і опрацювати Загальні положення.
 2. Визначити розподіл об'єктів культурної спадщини за типами і за видами
- Література основна:** 2.
Література додаткова: 2.

Тема 2. Нормативно-правова і законодавча база в галузі культурних цінностей і культурної спадщини

- Ознайомитись із структурою сайту Міністерства культури та інформаційної політики України (МКП).
1. Ознайомитись із керівництвом і структурними підрозділами МКП.
- Література основна:** 1,5.
Література додаткова: 2.

Тема 3. Класифікація об'єктів культурної спадщини

1. Надати приклади об'єктів культурної спадщини згідно класифікації Закону України «Про охорону культурної спадщини»
 2. Опрацювати Статтю 13. Державний реєстр нерухомих пам'яток України Закону України «Про охорону культурної спадщини».
- Література основна:** 2,5,8.

Література додаткова: 1,2.

Тема 4. Інструкція з обліку та зберігання культурних цінностей у практиці Музейного фонду України та державних контролюючих органів

1. Опрацювати Розділ I Загальні Положення Закону України «Про музеї та музейну справу».
2. Визначити поняття «Музейний фонд» та його склад згідно Розділу III «Музейний фонд України» Закону України «Про музеї та музейну справу».

Література основна: 2,4,5.

Література додаткова: 1,2.

Тема 5. Закон України «Про музеї та музейну справу». Основні терміни та їх визначення

1. Опрацювати Статтю 17 Облік, зберігання і використання документів Національного архівного фонду Закону України «Про музеї та музейну справу».
2. Опрацювати зміст Розділу V Використання національного архівного фонду Закону України Про Національний архівний фонд та архівні установи

Література основна: 2, 10.

Література додаткова: 1, 11, 32.

Змістовний модуль 2. Різновиди культурних цінностей, їх експертиза, облік, переміщення, повернення, реституція

Тема 6. Законодавчі акти й інституційна діяльність у галузі регулювання переміщення, повернення, реституції культурних цінностей

1. Ознайомитися з Інструкцією про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України, затверджена наказом Міністерства культури і мистецтва України № 258 від 22 квітня 2002 року.
2. Визначити головні положення Розділу III Вивезення та ввезення культурних цінностей Закону України Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей.

Література основна: 3,4.

Література додаткова: 1,2.

Тема 7. Право війни. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту, перший і другий протоколи до неї та їх імплементація у національне законодавство

1. Ознайомитися з Другим протоколом 1999 р. до Гаазької конвенції 1954 року про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту.
2. Окреслити головні положення Статті 9 про Захист культурних цінностей на окупованій території Другого протоколу 1990 р. до Гаазької конвенції.

Література основна: 5,6,10.

Література додаткова: 1,2.

Тема 8. Питання переміщення культурних цінностей через державний кордон України в умовах колонізації та окупації, а також деколонізації та деокупації окремих територій

1. Проаналізувати правові акти на порталі Міністерства культури та інформаційної політики щодо переміщення культурних цінностей.
2. Визначити послідовність порядку вивезення або тимчасового вивезення з України творів мистецтва, літератури, музичних інструментів та інших предметів, що мають або можуть мати культурну цінність.

Література основна: 3,5,8,10.

Література додаткова: 1,2.

Тема 9. Атрибуція і експертиза як змістовне поле мистецтвознавства

1. Ознайомитись із матеріалами Відділу державної експертизи культурних цінностей на порталі Департамент культури виконавчого органу Київської міської Ради.
2. Визначити головні принципи атрибуції і експертизи творів мистецтва.

Література основна: 4,5,9.

Література додаткова: 1,2.

Тема 10. Нематеріальна культурна спадщина. Національний перелік і перелік ЮНЕСКО

1. Проаналізувати складові Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України і переліку ЮНЕСКО.
2. Ознайомитись із Наказом МКІП від 25.07.2022 №269 "Про внесення змін до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України"

Література основна: 3,4,16, 17.

Література додаткова: 1,2.

Тема 11. Архітектурні та археологічні пам'ятки, що охороняються законом України

1. З'ясувати особливості культурних надбань України, які увійшли до репрезентативного списку ЮНЕСКО.
2. Ознайомитись з Переліком об'єктів культурної спадщини національного значення (по м. Києву), які занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (<https://www.kmu.gov.ua/npas/239966145>) і визначити головні проблеми охорони та збереження.

Література основна: 3,4,8,16, 17.

Література додаткова: 1,2.

Тема 12. Роди, види, жанри, стилі мистецтва та специфіка мистецтвознавчого аналізу культурних цінностей

1. Визначити жанрові особливості живопису, графіки, скульптури.
2. Сформувати план аналізу твору мистецтва з музейної збірки (згідно теми наукової роботи, за вибором здобувача).

Література основна: 16, 17.

Література додаткова: 1,2.

Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи

1. своєчасність виконання;
2. повнота обсягу виконання;
3. якість виконання;
4. самостійність виконання;
5. виявлення ініціативності;
6. виявлення творчого підходу.

Детальні критерії оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-5	1. Завдання виконано вчасно, письмова робота виконана протягом тижня і надіслана викладачу на корпоративну пошту. 2. Обсяг тексту дотримано повністю. Залежно від завдання, обсяг коливається в межах 2-3-сторінок друкованого тексту (формат А4, Times New Roman, міжстрочний інтервал 1,5). 3. Якість виконання – на високому фаховому рівні з дотриманням усіх формально-змістовних вимог. 4. Самостійність виконання – робота написана самостійно, без копіювання матеріалів з інтернет-джерел. 5. При відповідях чи написанні тексту аспірант виявляє максимум ініціативності, базуючись на індивідуальному досвіді, висловлюючи свою думку. 6. Чітко вияляється творчий підхід у вирішенні завдань: пропонуються авторські ідеї, висловлюються оригінальні думки.
2-3	1. Письмове завдання виконано із запізненням на 2 тижні. 2. Обсяг письмового завдання не відповідає окресленим вимогам і складає одну сторінку. 3. Якість завдання недостатня (у письмовому завданні є недоліки у форматуванні, зміст не розкрит у повному обсязі). 4. У письмовому завданні присутня значна кількість (50%) скопійованих матеріалів з інтернет-ресурсів. 5. Індивідуальна ініціатива у вирішенні завдань виявлена на низькому рівні. 6. Творчий підхід мінімізовано.
0-1	1. Письмове завдання виконано із значним запізненням чи не виконано взагалі. 2. Обсяг письмового завдання менше однієї сторінки. 3. Якість завдання на низькому рівні (проігноровано вимоги до форматування і змістового наповнення згідно вимог). 4. Письмове завдання виконано на матеріалах інтернет-джерел. 5. Ініціатива, авторський підхід у вирішенні завдань відсутній. 6. Творчий підхід у вирішенні завдань відсутній.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи з урахуванням уніфікованої системи оцінювання навчальних досягнень студентів.

Критерії оцінювання модульного контролю наведено у таблиці.

Критерії оцінювання	К-ть балів
- володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на високому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; - продemonстрував здатність робити висновки й обґрунтовувати свою позицію на основі проведених спостережень.	21 – 25
- володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на достатньо високому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; - продemonстрував здатність робити висновки на основі проведених спостережень.	17 – 20
- володіє теоретичними знаннями та практичними вміннями на достатньому рівні, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи, з допущенням певних помилок; - продemonстрував недостатні уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень.	13 – 16
- аспірант в цілому виявив посередній рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; - продemonстрував посередні уміння обґрунтовано і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень	9 – 12
- аспірант виявив лише мінімально можливий допустимий рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; - продemonстрував неготовність грамотно і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень	5 – 8
- аспірант виявив незадовільний рівень знань, умінь, що підтверджується відповіддю на питання контрольної роботи; - продemonстрував невміння послідовно, грамотно і самостійно робити висновки на основі проведених спостережень	1 – 4

6.4. Форми проведення семестровий контролю

Семестровий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності (проміжного контролю) дисципліни «Культурна спадщина та культурні цінності».

6.5. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок

D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

Законодавчі і нормативні документи

1. Конституція України від 28.06.1996 року з останніми змінами // Офіційний сайт Верховної Ради України.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про охорону культурної спадщини»
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>
3. Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>
4. Закон України «Про перелік пам’яток культурної спадщини, що не підлягають приватизації». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/574-17>
5. Культурна спадщина на порталі Міністерства
<https://mkip.gov.ua/content/kulturna-spadshchina.html>
6. Закон України «Про музеї та музейну справу».
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80>
7. Закон України «Про Український культурний фонд». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1976-19>
8. Конвенція «Про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини».
URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089
9. Про затвердження Переліку державних установ, закладів культури, інших організацій, яким надається право проведення державної експертизи культурних цінностей : затв. наказом Міністерства культури України від 15 листопада 2002 р. № 647 Протокол про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_722

Основна література

10. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Переклад з німецької. – Львів, 2005.
11. Маньковська Р. Музеологія як наукова галузь: сучасний дискурс та проблема теоретичного інтегрування // Краєзнавство. – 2009. – № 3
12. Гураль Р. І. Основні напрямки розвитку інформаційної структури музеїв // Роль музеїв у культурному просторі України і світу. Вип. 11. –

Дніпропетровськ, 2009. – С. 582 – 586.

13. Кот С.І. "Повернення і реституція культурних цінностей у політичному та культурному житті України (XX – поч. XXI ст.)" (науковий консультат – д.і.н., професор, член-кореспондент НАН України В. М. Даниленко, захист відбувся в Інституті історії України НАН України 30 квітня 2021 р.). Дисертація на здобуття ступеня доктор історичних наук.

14. Музейна справа та музейна політика в Україні XX ст.: Зб. наук. пр. / за ред. М. Селівачова. – Київ, 2004.

15. Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 164 с.

16. Школьна О.В. Питання підготовки мистецтвознавців-експертів із супроводу культурних цінностей в умовах збройного конфлікту. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. (4). 2017, С. 113-117.

17. Школьна О. Поняття "культурні цінності" та "культурна спадщина" у вітчизняному і міжнародному науковому обігу In: Актуальні проблеми музейної та пам'яткоохоронної діяльності. Київ, 2018.

Додаткова

1. Історико-культурна спадщина: збереження, доступ, використання / матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 7-9 квіт. 2015 р., м. Київ, Україна. Київ : Талком, 2015. 380 с.

2. Культурна спадщина людства: збереження та використання : навч. посіб. / за ред. В. І. Акуленко, І. П. Магазинщикова, М. І. Моздир, О.О. Тарасенко. Львів, 2002. 160 с.

4. Ткаченко М. І. Музейні скарби України під час Другої світової війни: евакуація на Схід // Київська старовина. – 1995. – № 3. – С. 31-38.

Додаткові ресурси:

1. Музейний простір України [Електронний ресурс] На серверу “Музейний портал України”[on-line]. Режим доступу: <http://www.ukrmuseum.org.ua>

2. Музей історичних коштовностей України. URL: <http://nmiu-miku.org.ua/>

3. Нематеріальна культурна спадщина. Офіційний сайт Міністерства культури України. URL: http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=245154164

4. Офіційний сайт Пархомівського музею. URL:<http://museumparhomovka.com.ua/>

Попередній список культурних і природних об'єктів України, що пропонуються включити до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

<http://whc.unesco.org/en/statesparties/ua> UNESCO WorldHeritageList. URL:

<http://whc.unesco.org/pg.cfm?cid=31&l=en&&mode=table&&order=region>